

Č.j. ABS 1268/2014 R

Výroční zpráva
Archivu bezpečnostních složek
za rok 2013

Zpracovatelé:

Mgr. Petr Zeman, 1. zástupce ředitelky Archivu

Mgr. Světlana Ptáčnicková, ředitelka Archivu

(na základě podkladů vedoucích oddělení a skupin)

Obsah

1) Úvod	s. 3
2) Pracoviště Archivu bezpečnostních složek	s. 5
3) Činnost Kanceláře ředitelky	s. 7
4) Odborná archivní činnost	s. 10
I.) Přebírání a delimitace archiválií, archivních fondů a sbírek	s. 10
II.) Zpracování a zpřístupňování archiválií, archivních fondů a sbírek, generální inventura	s. 13
III.) Ochrana archiválií, archivních fondů a sbírek	s. 19
IV.) Využívání archiválií, služby badatelům a úřední činnost	s. 22
V.) Vědecká, publikační a prezentační činnost	s. 30
VI.) Spolupráce Archivu bezpečnostních složek s ostatními institucemi	s. 36
5) Ekonomika	s. 39

1) Úvod

Rok 2013 byl v historii existence Archivu bezpečnostních složek (dále jen „Archiv“) vůbec prvním rokem, kdy se Archiv – díky rovnocenné spolupráci s novým vedením Ústavu pro studium totalitních režimů (dále jen „Ústav“) – mohl cítit jako skutečně plnoprávná instituce (tak, jak ji ostatně definují zákony č. 499/2004 Sb. a 181/2007 Sb.), a nikoliv jako pouhá servisní organizace, jejímž jediným úkolem je dodávat Ústavu archiválie k digitalizaci. Teprve nyní mohli archiváři archiválie připravit k digitalizaci tak, aby nehrozilo v průběhu tohoto procesu jejich poničení, a mohli se vyjadřovat k tomu, co a kolik se bude digitalizovat. Správci fondů získali konečně přístup do úložiště digitalizátů (přičemž zjišťují velké množství chyb, k nimž při digitalizaci a následném ukládání docházelo).

Na počátku června byla pokyny ředitelek Archivu a Ústavu zřízena společná pracovní skupina pro posouzení stávajícího stavu digitalizace a jejího dalšího rozvoje. Skupina měla za úkol vyhotovit zprávu o aktuálním stavu procesů digitalizace, zahrnující oblast přípravy archiválií k digitalizaci, tvorbu plánů systematické digitalizace, průběh vlastní digitalizace, ukládání a správu digitalizátů, tvorbu a ukládání metadat a způsob předkládání digitálních reprodukcí k nahlížení. V závěrečné zprávě skupina poukázala na řadu zásadních problémů. Je logické, že jednou z jejich hlavních příčin je rozpolcenost procesu mezi obě instituce – Ústav a Archiv. Pokud se podaří realizovat rozhodnutí Rady Ústavu, spočívající v převedení Odboru informatiky a digitalizace z Ústavu pod Archiv, bude možné konečně řešit nedostatky koncepčně.

Stejně jako v r. 2012 byla hlavní agendou Archivu spolupráce s Ministerstvem obrany ČR (dále jen „MO“) při naplňování zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu. Odeslání 904 odborných stanovisek v r. 2013 předcházelo obrovské množství práce, zahrnující přijetí a evidenci žádostí od MO, evidenční šetření v elektronických databázích (lustraci) a osobní šetření v archivních fondech, vyhledání příslušných archiválií v archivních fondech a depozitářích na čtyřech pracovištích Archivu v Praze a v Brně-Kanicích, dále restaurování nejvíce poškozených archiválií před digitalizací, přípravu a předání archiválií k digitalizaci, samotnou digitalizaci archiválií ve spolupráci s Ústavem, vrácení a kontrolu archiválií po digitalizaci, shromáždění všech dostupných podkladů a informací, jejich vyhodnocení a zpracování samotného odborného stanoviska Archivu na úrovni kombinované archivní rešerše pro Ministerstvo obrany, vypálení veškerých kopií archiválií na CD a DVD a konečné odeslání prostřednictvím datové schránky Ministerstvu obrany. Do výše uvedených činností je kromě pracovníků samostatného oddělení pro naplňování zákona č. 262/2011 Sb. zapojeno několik desítek pracovníků Archivu, kteří vykonávají i další agendu v souladu s platnou legislativou.

V r. 2013 se dařilo vyřizovat ve stanovených lhůtách zejména úřední žádosti. Doba vyřízení badatelských žádostí se odvíjí od složitosti jejich zadání. Roli hraje zejména specifická Archivem spravovaných archiválií, kdy pracovníci Archivu leckdy musí za využití různých databází dohledávat písemnosti, které si v jiných archivech mohou najít žadatelé sami na základě archivních pomůcek. Zlepšení tohoto stavu lze očekávat ve chvíli, kdy se archiváři budou moci naplno věnovat svému nejdůležitějšímu úkolu, tj. zpracování fondů a sbírek. Jak ostatně zkušenosti historici vědí, právě kvalitní uspořádání fondů a vytvoření podrobných archivních pomůcek je klíčem k archiváliím – nikoliv jejich digitalizace.

Archiv rovněž požádal Odbor archivní správy a spisové služby MV o prodloužení termínu pro dokončení generální inventury archivních souborů. Původní termín se ukázal jako nereálný. Vyšlo najevo, že u některých pracovišť Archivu byla v minulosti nevhodně nastavena metodika provádění GI, což vedlo k nesprávně spočítané metráži archiválií.

V minulém roce se Archiv musel vyrovnávat s požadavky na vrácení archiválií, a to ve třech případech do rukou soukromých osob, v jednom případě pak o archiválie požádala církevní instituce v souvislosti se zákonem o církevních restitucích. Ačkoliv v jednom případě byly archiválie vyňaty z evidence Národního archivního dědictví a vráceny dědici muže, jemuž byly písemnosti kdysi zabaveny, vedení Archivu, které nastoupilo v r. 2013, se s tímto postupem neztotožňuje. Vynětí archiválií z evidence NAD by znamenalo, že již nemohou být zpřístupňovány, což by nepochybně zkreslilo pohled na naši nedávnou minulost a činnost bezpečnostních složek.

Mezi jednoznačné úspěchy lze zařadit vydání jedenáctého čísla Sborníku ABS, účast Archivu na projektu zefektivnění agendy státního občanství i prezentaci Archivu na řadě akcí doma i v zahraničí, jak to podrobně popisujeme v příslušných kapitolách.

Po ekonomické stránce Archiv dodržoval zejména zásadu hospodárnosti a účelného nakládání s veřejnými prostředky. Díky dobré práci ekonomického úseku se podařilo udržet finanční stabilitu, a to navzdory tomu, že prohraný soudní spor ve věci propuštění dvou pracovníků v r. 2011 znamenal pro Archiv značnou finanční zátěž.

Velká pozornost byla i nadále věnována postupné rekonstrukci budov a zlepšení pracovních podmínek zaměstnanců. V této souvislosti zmiňme např. zateplení schodišť v objektu Braník a vymalování a doplnění klimatizačních jednotek v objektu Kanice. Obměnu si vyžádalo také počítačové vybavení včetně nákupu nových serverů.

2) Pracoviště Archivu bezpečnostních složek

1. Centrála Siwecova 2, 130 00 Praha 3:

Vedení Archivu

Kancelář ředitelky Archivu

Skupina evidenční a správy elektronického archivu

Oddělení ekonomiky a provozu

Skupina ekonomiky a rozpočtu

Oddělení operativních svazků a vyšetřovacích spisů (část)

Skupina operativních svazků kontrarozvědky a vyšetřovacích spisů (část)

Skupina operativních svazků rozvědky a vojenské kontrarozvědky (část)

Oddělení pro naplňování zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu

Skupina přípravy dokumentů (centrální badatelna Siwecova)

2. Na Struže 3, 110 00 Praha 1:

Oddělení archivních fondů Federálního ministerstva vnitra

Badatelna Struha

3. Brno - Kanice, P.O.BOX 29, Vlkova 248/4, 628 00 Brno:

Oddělení archivních fondů Státní bezpečnosti

Oddělení archivních fondů Ministerstva vnitra ČSR

Oddělení archivních fondů vojsk Ministerstva vnitra

badatelna Kanice

Skupina provozní správy (Kanice)

4. Branické nám. 777/2, Praha 4–Braník

Oddělení operativních svazků a vyšetřovacích spisů (část)

Skupina operativních svazků kontrarozvědky a vyšetřovacích spisů (část)

Skupina operativních svazků rozvědky a vojenské kontrarozvědky (část)

Skupina péče o fyzický stav archiválií

Skupina provozu a majetku

3) Činnost Kanceláře ředitelky

a) Personální záležitosti

K 31. 12. 2013 pracovalo v Archivu bezpečnostních složek 127 zaměstnanců, z toho 21 na zkrácený pracovní úvazek. V roce 2013 nastoupilo do pracovního poměru v Archivu celkem 20 zaměstnanců, pracovní poměr ukončilo 17 zaměstnanců (z toho čtyři byli propuštěni pro nadbytečnost poté, co nepřijali nabídky na nové pracovní zařazení, tři odešli dohodou, devíti skončila smlouva na dobu určitou a jedna zaměstnankyně zemřela).

Dle organizačního řádu, který vstoupil v platnost k 19. prosinci 2012, se Archiv člení na dva odbory, sedm oddělení a šest skupin.

Realizované dohody o pracovní činnosti a o provedení práce

V roce 2013 bylo realizováno 22 dohod o provedení práce.

Mateřské dovolené

V roce 2013 nastoupily 2 ženy na mateřskou dovolenou a 5 žen z mateřské na rodičovskou dovolenou.

Z rodičovské dovolené se vrátily do zaměstnání 2 ženy.

Zpráva o vzdělávání v Archivu bezpečnostních složek v roce 2013

Vzdělávání zaměstnanců v Archivu bezpečnostních složek se v roce 2013 řídilo směrnicí ředitelky Archivu o vzdělávání zaměstnanců, č.j. ABS 3897/2011 R a probíhalo v následujících oblastech:

Vstupní vzdělávání pro nové zaměstnance

Vstupní vzdělávání pro nové zaměstnance Archivu je povinné a v minulosti probíhalo ve dvou základních fázích jako vstupní vzdělávání úvodní a vstupní vzdělávání následné.

Cílem vstupního vzdělávání úvodního bylo zprostředkování základních informací, týkajících se problematiky Archivu, nově přijímaným zaměstnancům. Obsah byl zaměřen na studium základních vnitřních předpisů Archivu (směrnice ředitelky Archivu a další platné vnitřní normy) a na zaškolení pro zvládnutí základních dovedností spojených s pracovní činností. Vstupní vzdělávání následné nebylo zahájeno, neboť všichni noví zaměstnanci měli uzavřené smlouvy na dobu určitou a ukončené následné vzdělání pozbývá pro organizaci význam, pokud zaměstnancům výhledově končí pracovní poměr.

Prohlubující vzdělávání a manažerské vzdělávání

Zaměstnanci Archivu se účastnili školení a kurzů v souvislosti se změnami zákonů v oblasti účetnictví, sociálního a zdravotního pojištění, v oblasti daní, nových technických norem, práce s programem PEvA. Tématem školení byly např.:

- Nové české standardy – vlastní zdroje
- E-tržiště po půlročním fungování
- Interní audit
- Státní pokladna

V průběhu roku 2013 se zúčastnili 2 zaměstnanci manažerského kurzu Time management.

Celkem se výše uvedených akcí zúčastnilo **39** zaměstnanců.

Jazykové vzdělávání

V rámci jazykového vzdělávání pokračovala spolupráce s jazykovou školou EDUA Languages, s.r.o. v kurzech anglického jazyka.

Byly dodrženy stejné podmínky pro výběr studentů jako v minulých letech (kurzy jsou určeny pro ty zaměstnance, kteří z důvodu svého pracovního zařazení potřebují aktivní znalost anglického jazyka). Na základě provedených testů byli studenti rozděleni do tří skupin podle dosažené úrovně, přičemž v Praze probíhaly tři kurzy a v Brně dva kurzy. Celkem navštěvovalo jazykové kurzy angličtiny 20 zaměstnanců.

Kurzy německého jazyka v roce 2013 nebyly požadovány.

b) Právní činnost kanceláře ředitele

Soudní spory

V roce 2013 ukončil Archiv pracovněprávní soudní spory se třemi zaměstnanci, z nichž dva prohrál (oba se týkaly zaměstnanců, propuštěných v r. 2011) a ve třetím sporu došlo ke zpětvzetí žaloby. Další dvě žaloby o neplatnost výpovědi byly proti Archivu podány. Jednání o nich čeká Archiv v dubnu 2014.

Dále byla proti Archivu podána pracovněprávní žaloba o vydání věci (jednalo se o stravenky, jichž se žalobce domáhal za období, kdy byl na tzv. překážkách na straně zaměstnavatele). Archiv v prvním stupni vyhrál, žalobce však podal odvolání. Jednání u odvolacího soudu dosud nebylo nařízeno.

V listopadu 2013 proběhlo před Městským soudem v Praze jednání v rámci žaloby Archivu, ve které před správním soudem napadl rozhodnutí Úřadu na ochranu osobních údajů (ÚOOÚ). Spor se týkal zákona, který byl v konkrétním případě použit při předložení archiválií (svazků) ke studiu. Archiv se domnívá, že má svazky předkládat dle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, v aktuálním znění, zatímco dle názoru ÚOOÚ

měl Archiv svazky předložit dle zákona č. 140/1996 Sb., o zpřístupnění svazků vzniklých činností bývalé Státní bezpečnosti, v aktuálním znění. Archiv bohužel nebyl úspěšný. Nyní se čeká na doručení rozsudku, kdy na základě odůvodnění Archiv zváží podání opravného prostředku.

Archiv obdržel také žalobu o určení vlastnického práva k nemovitostem, konkrétně k budově Na Struze. Ústní jednání v roce 2013 nebylo nařízeno.

Kancelář ředitele v roce 2013 zadala příslušnému pracovišti Ústavu provedení celkem **osmi** výmazů z vyhledávacích databází na webových stránkách Archivu u osob, u kterých soud určil, že byly Státní bezpečností neoprávněně evidovány.

Vyřizování žádostí podle zákona 106/1999 Sb. za rok 2013

V roce 2013 Archiv vyřizoval celkem **10** žádostí dle tohoto zákona. Podrobnosti jsou uvedeny v níže připojené tabulce.

Celkem žádostí	10
z toho k zaměstnancům ABS	4
k badatelským dotazům	2
k oblasti IT	1
k ekonomickým, právním otázkám	3
Informace poskytnuta	7
Informace neposkytnuta (rozhodnutí)	2
Informace poskytnuta částečně	1
Podaná odvolání	3
Rozhodnutí org. 2. stupně	2
z toho potvrzeno rozhodnutí org. 1. stupně	2
Informace orgánu 2. stupně k neoprávněně podanému odvolání	1

Po změnách ve vedení Archivu, které nastaly v první polovině roku 2013, se stal Archiv adresátem mimořádného množství žádostí podle zákona č. 106/1999 Sb. O tento nárůst agendy se zasloužil především jeden žadatel, který během 7 měsíců podal více žádostí, než je roční průměrné množství žádostí z předchozích let.

Otázkou je, zda se zákon 106/1999 Sb., nestává v některých případech spíše zbraní k šikaně státní instituce než smysluplným právním předpisem, který má umožnit kontrolu hospodaření s veřejnými prostředky.

4) Odborná archivní činnost

I.) Přebírání a delimitace archiválií, archivních fondů a sbírek

Archiv bezpečnostních složek spravoval k 31. 12. 2013 celkem 770 archivních souborů o celkové metráži **17 265,59 bm**.

Archiválie jsou – stejně jako v jiných archivech – přejímány zejména v rámci skartačních řízení, která jsou prováděna u útvarů Policie ČR a Ministerstva vnitra. Část archiválií je stále předávána formou delimitací písemností, jejichž původci jsou bezpečnostní složky bývalého režimu a které jsou uloženy u různých institucí. Nejvýznamnějším přírůstkem se staly archiválie vzniklé z činnosti služebních politických orgánů a organizací KSČ působících u Zpravodajské správy Generálního štábu ČSLA v letech 1954 až 1980, převzaté z Vojenského ústředního archivu – Vojenský historický archiv Praha v rozsahu **135 kرتونů**.

V roce 2013 bylo do Archivu bezpečnostních složek převzato celkem **136** kرتونů a **211** balíků archiválií, tj. celkem **35,46 bm** archiválií. Z Národního archivního dědictví byl vyňat **1** balík (**0,02 bm**). Podíl jednotlivých oddělení na přejímání a delimitacích je uveden níže:

Oddělení archivních fondů FMV

Skartační řízení a vnější delimitace:

Provádění skartačního řízení, přebírání a kontrola archiválií od útvarů Cizinecké policie PČR bylo z kapacitních důvodů (plánovaná úprava depozitářů) v roce 2013 zastaveno.

Vnitřní delimitace:

V roce 2013 žádné delimitace z oddělení archivních fondů FMV do jiných oddělení Archivu neproběhly.

Stěhování:

V souvislosti s nutnými úpravami z důvodu zajištění statiky objektu, montáží nových regálů ve třech depozitářích a přípravou zřízení nového depozitáře v prostorách bývalé garáže bylo přestěhováno celkem cca **750** bm archiválií. Dále proběhly úpravy v prostorách badatelný - stěhování nábytku, demontáž regálů a příčky mezi dvěma místnostmi. Prostory byly částečně vymalovány, opravena podlaha, nastěhována nová kartotéční skříň, nábytek a namontován nový regál.

Oddělení operativních svazků a vyšetřovacích spisů

Skartační řízení a vnější a delimitace:

Dne 5. 3. 2013 převzalo oddělení od Vojenského ústředního archivu – Vojenský historický archiv Praha následující archiválie:

- archiválie vzniklé z činnosti služebních politických orgánů a organizací KSC působících u Zpravodajské správy GŠ ČSLA v letech 1954 až 1980, které byly zařazeny do fondu „Základní organizace Komunistické strany Československa – politické oddělení federálního ministerstva národní obrany“ (135 kartonů/**16,2 bm**),
- jednotlivé písemnosti vzniklé z činnosti Vojenského obranného zpravodajství v letech 1945 až 1949, dohledané v rámci generální inventury archivních fondů a sbírek VÚA - VHA Praha, které byly zařazeny k fondu „Neoperativní dokumentace ZSGŠ (1 karton/**0,12 bm**).

Celkem bylo tedy za rok 2013 převzato 136 kartonů v rozsahu **16,32 bm**.

Vnitřní delimitace:

V roce 2013 žádné delimitace z oddělení operativních svazků a vyšetřovacích spisů do jiných oddělení Archivu neproběhly.

Vynětí z evidence NAD:

Na základě rozhodnutí o vyřazení archiválií z evidence Národního archivního dědictví vydaného dne 22. 2. 2013 Ministerstvem vnitra, odborem archivní správy a spisové služby, pod č. j. MV-104978-9/AS-2012, které nabylo právní moci dne 21. 3. 2013, byl vyřazen archivní fond Otto Šling (evidenční list NAD č. 800, 1 balík (50 listů, 6 obálek) – o celkové metrži 0,02 bm) z evidence Národního archivního dědictví. Původní umístění fondu Otto Šling bylo v rámci fondu NAD 740 – Ministerstvo národní bezpečnosti.

Oddělení archivních fondů Státní bezpečnosti

Skartační řízení a vnější delimitace:

V roce 2013 byly od Krajského ředitelství Policie Ústeckého kraje převzaty a zaevidovány archiválie útvarů pasů a viz Jablonec nad Nisou, Liberec a Ústí nad Labem a oddělení pasové kontroly Děčín a Hřensko (**2 balíky, 0,22 bm**).

Vnitřní delimitace:

V roce 2013 žádné delimitace z oddělení archivních fondů StB do jiných oddělení Archivu neproběhly.

Oddělení archivních fondů MV ČSR

Skartační řízení a vnější delimitace:

Přejímání archiválií od útvarů Ministerstva vnitra a Policie ČR v rámci skartačního řízení probíhalo průběžně dle předávání od jednotlivých útvarů.

V rámci skartačního řízení u útvarů Policie ČR bylo vypracováno **11** skartačních protokolů a byly převzaty a evidovány tyto přírůstky:

- KS SNB Brno (81 balíků/ 6,40 bm),
- současné Krajské ředitelství policie Olomouckého kraje (3 balíky/ 0,31 bm),
- KS SNB Ostrava (9 balíků/ 0,8 bm),
- KS SNB České Budějovice (20 balíků/ 2,21 bm),
- KS SNB Ústí n. L. (44 balíků/ 3,62 bm),
- Archiv Ministerstva vnitra ČR Kanice¹ (10 balíků/ 1,12 bm),
- MS VB Praha (7 balíků/ 0,84 bm),
- současné Krajské ředitelství policie kraje Vysočina (22 balíků/ 2,3 bm),
- současné Krajské ředitelství policie Karlovarského kraje (1 balík/ 0,07 bm),
- KS SNB Hradec Králové (7 balíků/ 0,84 bm),
- současné Krajské ředitelství policie Zlínského kraje (3 balíky/ 0,36 bm).

Ze SOkA Liberec byly delimitovány písemnosti stanice SNB Nové Město pod Smrkem z roku 1946 (1 balík/0,01 bm).

Celkem bylo v rámci skartačního řízení převzato a evidováno **208** balíků v rozsahu **18,88** bm. Rovněž proběhla evidence a popis přírůstků OS SNB Liberec, MS VB Praha a MV ČSR Praha (celkem 164 balíků/18,36 bm), které byly delimitovány koncem roku 2012 z oddělení archivních fondů FMV.

Vnitřní delimitace:

V roce 2013 žádné delimitace z oddělení archivních fondů MV ČSR do jiných oddělení Archivu neproběhly.

Oddělení archivních fondů vojsk MV

Skartační řízení a vnější delimitace:

V roce 2013 byl od součástí resortu vnitra převzat jeden personální spis. Mimo to v roce 2013 žádné delimitace do oddělení archivních fondů vojsk MV neproběhly.

Vnitřní delimitace:

V roce 2013 žádné delimitace z oddělení archivních fondů vojsk MV do jiných oddělení Archivu neproběhly.

Stěhování:

Z důvodu zajištění statiky regálu bylo nutno jej vyklidit a po opravě archiválie opět nastěhovat. Celkový rozsah stěhovaných archiválií činil **54** bm.

¹ Jedná se o písemnosti z činnosti Archivu ministerstva vnitra, pracoviště Kanice, které byly ve skartačním řízení vybrány za archiválie.

II.) Zpracování a zpřístupňování archiválií, archivních fondů a sbírek, generální inventura

Zpracování a zpřístupňování archiválií bylo omezeno na některé víceméně dílčí činnosti. Největším počinem v této oblasti byl přepis údajů u fondu EMAN (viz dále), a to zejména díky tomu, že Archiv byl zapojen do projektu „Agenda státního občanství a možnosti jejího zefektivnění“, jehož řešitelem je Národní archiv. Dílčí manipulační seznamy byly vypracovávány také k fondům oddělení operativních svazků a vyšetřovacích spisů.

Co se týče generální inventury, byl Odbor archivní správy a spisové služby MV požádán o prodloužení termínu jejího dokončení, a to do 31. 12. 2014. Během r. 2013 se jasně ukázalo, že původně plánovaný termín (31. 12. 2013) byl vzhledem k ostatním úkolům Archivu, zejména vyřizování agendy zákona 262/2011 Sb., v níž má Archiv speciální postavení, značně nereálný. Další zpomalení GI přineslo rozsáhlé stěhování archiválií v některých budovách Archivu, způsobené provozními záležitostmi. Pomalejší tempo je rovněž dáno tím, že GI je prováděna za plného chodu – fondy procházející GI nejsou uzavřeny pro badatelskou veřejnost. Je tomu tak mj. vzhledem k pozornosti, jakou ve sdělovacích prostředcích vyvolává každá zmínka o možném omezení přístupu k archiváliím našeho Archivu, přičemž je zcela lhostejno, z jakých důvodů by k takovému omezení došlo. Žádosti Archivu bylo vyhověno.

V Archivu bylo při provádění generální inventury v roce 2013 zkontrolováno celkem **560** archivních fondů o celkové metráži **9 660,95** bm archiválií.

Oddělení archivních fondů Federálního ministerstva vnitra

Zpracování, pořádání a inventarizace archiválií

Zahájení přepisu údajů u fondu EMAN (Emigranti a navrátilci)

V souvislosti se spoluprací s Národním archivem v oblasti agendy státního občanství byl zahájen přepis údajů z evidenčních karet (určených ke sběru dat a kódování dat osob, které opustily republiku a následně se vrátily zpět do ČSSR). Celkově bylo zpracováno cca 45% fondu. Celkový rozsah fondu je **33** bm.

Generální inventura

V oddělení archivních fondů FMV bylo v rámci generální inventury v roce 2013 zkontrolováno celkem **57** archivních fondů o celkové metráži **1 488,31** bm archiválií.

NAD č.	Název fondu (sbírky)	zkontrolovaná metráž
1	Veřejná osvětová služba	25,10 bm
2	Výpovědi zaměstnanců Gestapa a SD	12,72 bm

3	Kuratorium pro výchovu mládeže	21,24 bm
4	Sbírka písemností útvarů SS na území Protektorátu	5,75 bm
5	Různé německé bezpečnostní složky	13,44 bm
6	Německé soudy v říši	67,32 bm
7	Ministerstvo zahraničních věcí II. a III. sekce	1,20 bm
8	Zemský odbor bezpečnosti Praha	12,23 bm
9	Vyšetřovací komise pro národní a lidový soud při ministerstvu vnitra	17,71 bm
11	Bezpečnostní spisy po roce 1945	41,54 bm
12	Ústředna Státní bezpečnosti Praha	107,90 bm
13	Akce Banderovci	13,71 bm
14	Gestapo Hradec Králové a Pardubice	3,00 bm
16	Očistné komise	55,17 bm
17	Zemský odbor bezpečnosti II Praha	29,87 bm
18	Hlavní správa tiskového dohledu ministerstva vnitra	57,91 bm
19	Vytříděné spisy sekretariátu ministra vnitra	6,36 bm
20	Monitory Svobodné Evropy a zahraničního rozhlasu 1951	25,34 bm
21	Kabinet státobezpečnostních materiálů	3,84 bm
22	Správa vyšetřování Státní bezpečnosti - Stíhání nacistických válečných zločinců	23,18 bm
24	Historický fond Státní bezpečnosti	68,88 bm
26	Akce R - Majetkové nároky rakouských občanů vůči ČSR	6,84 bm
27	Odbor politického zpravodajství ministerstva vnitra	80,64 bm
56	X. správa Sboru národní bezpečnosti Praha	20,51 bm
81	"S" Karlovy Vary	8,11 bm
107	Sekretariát Federálního ministerstva vnitra	5,98 bm
576	Agenda vzniklá při vyšetřování E. V. Vosky a západních zpravodajských služeb	1,19 bm
577	Knihy služebního stáří příslušníků SS, fotokopie	0,36 bm
578	Alexandrijský archiv	2,04 bm
579	Sbírka dokumentů z prověřování skupin II. domácího odboje	4,68 bm
580	Různé bezpečnostní složky na Slovensku po roce 1945	34,20 bm
581	Redakce Berlín	0,29 bm
584	Kartotéka k fondům bývalého Studijního ústavu ministerstva vnitra	448,22 bm
733	Svaz vysokoškolského studentstva	3,05 bm
735	Sekretariát státního tajemníka MV ČSSR plk. JUDr. Jána Majera	1,75 bm
753	Emanuel Moravec	0,36 bm
754	Správa Sboru nápravné výchovy	0,48 bm
755	Demokratická strana Slovenska, vybrané kopie z fondu	0,12 bm
756	Ministerstvo vnitra Slovenského státu, 14. oddělení	0,12 bm
757	Čestný soud vysokoškolského studentstva	5,15 bm
758	Společnost EXICO	0,12 bm
782	Sbírka kopií vybraných písemností fondu č. 55: Ministerstvo národní obrany, II. oddělení, Slovensko	1,20 bm
784	Kartotéka odboru politického zpravodajství ministerstva vnitra	25,37 bm
785	Kartotéka členů Kuratoria pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě	4,73 bm
786	Kartotéka členů Českého národně-sociálního tábora	7,31 bm
787	Kartotéka příslušníků Freikorps	13,76 bm
788	Kartotéka členů NSDAP, SA a držitelů medaile za zásluhy za 1. říjen 1938	155,23 bm

789	Kartotéka příslušníků německých bezpečnostních složek Abwehr, Gestapo a Sicherheitsdienst	4,30 bm
790	Kartotéka spolupracovníků německých bezpečnostních složek Abwehr a Gestapo	12,90 bm
791	Kartotéka členů židovských obcí a organizací	7,31 bm
792	Kartotéka osobních fotografií	2,15 bm
793	Kartotéka členů a funkcionářů sudetoněmeckých spolků a organizací zpracovaná na základě sudetoněmeckého tisku	2,58 bm
794	Dílčí kartotéka kmenových karet příslušníků SS	4,56 bm
795	Kartotéka referátu II. A1 pro levicový odboj, Gestapo Brno	2,50 bm
796	Kartotéka českých studentů studujících vysoké školy v Německu	0,43 bm
797	Vyřazené spisy z fondů Studijního ústavu ministerstva vnitra	2,52 bm
798	Internační tábory pro Němce	3,84 bm

Oddělení operativních svazků a vyšetřovacích spisů

Zpracování, pořádání a inventarizace archiválií

Práce na zpracování a pořádání archiválií se omezily v rámci oddělení na skupinu operativních svazků rozvědky a VKR (OOS). Vzhledem k přesunu archiválií a pracovníků skupiny operativních svazků kontrarozvědky a vyšetřovacích spisů (OVS) z Kobylis se pozastavilo zpracování fondů IV. správy SNB a objektových svazků. Plnění některých bodů z původního plánu bylo přeloženo na rok 2014.

Průzkum části fondu Zpravodajské správy Generálního štábu (tzv. balíkový fond)

Na pracovišti oddělení v Braníku pokračoval průzkum části fondu Zpravodajské správy Generálního štábu (tzv. balíkový fond). Po upřesnění jeho rozsahu a následném průzkumu fondu je prováděno sestavení seznamu úložných jednotek, resp. tematického obsahu jako podkladu pro vytvoření manipulačního seznamu. Do konce roku 2013 bylo zpracováno **280** kartonů z celkového počtu 300 kartonů, což je **93 %**, tj. 33,6 bm. Zbývá zpracovat 20 kartonů (tj. 2,4 bm).

Zpracování fondu svazkové agendy Správy sledování

V průběhu roku 2013 bylo navázáno na zpracování fondu svazkové agendy Správa sledování. Byly zpracovány svazky, jejichž krycí názvy začínají písmenem „L“.

Zpracování manipulačního seznamu k fondu tzv. „živých“ objektových svazků

Pokračovalo zpracování manipulačního seznamu tzv. „živých“ objektových svazků včetně tematického popisu.

Zpracování manipulačních seznamů fondu Skartační komise

Bylo započato zpracování manipulačního seznamu fondu Skartační komise - MV, Ústí nad Labem, České Budějovice, Hradec Králové, Plzeň, Ostrava. Byl proveden průzkum fondu a vytvořena metodika zpracování.

Ostatní

V oddělení pokračovaly v roce 2013 práce na postupném zařazování vytříděných archiválií z tzv. „skartu VKR“².

Generální inventura

V oddělení operativních svazků a vyšetřovacích spisů byl v rámci generální inventury v roce 2013 zkontrolován nebo částečně zkontrolován celkem **31** archivní fond o celkové metrži **2 065,34** bm archiválií.

číslo NAD	Název archivního fondu	zkontrolovaná metráž
29	Vyšetřovací spisy	350 bm
34	Objektové svazky	30 bm
35	Svazky kontrarozvědného rozpracování	211,03 bm
230	Zpravodajská správa Hlavní správy Pohraniční stráže a ochrany stáních hranic - operativní svazky (rozvědná část)	10,35 bm
232	Správa Sboru nápravné výchovy - Odbor vnitřní ochrany - oper. svazky	20 bm
233	Záznamní listy Vojenské kontrarozvědky	84,2 bm
235	Evidence zájmových osob MV	222,5 bm
236	Evidence zájmových osob S StB Hradec Králové	10,75 bm
237	Sbírka starých archivních protokolů, registračních protokolů a pom. knih	3,39 bm
238	Svazková agenda Správy sledování MV	45 bm
240	Sbírka registračních protokolů	6,85 bm
241	Rozhodnutí skartační komise, návrhy na skartaci – MV	2,1 bm
242	Materiály trvalé hodnoty	8 bm
243	Vyhodnocení a návrhy na zničení svazků Ústí nad Labem	1,2 bm
244	Rozhodnutí o skartaci svazků uložených do archivu, České Budějovice	1,2 bm
245	Svazková agenda správy zpravodajské techniky	5,77 bm
247	Svazková agenda útvaru sledování StB České Budějovice	0,12 bm
248	Taktický fond - Plzeň	3,72 bm
249	Taktický fond - Ostrava	3 bm
252	Rozhodnutí skartační komise, skartační návrhy Hradec Králové	0,6 bm
253	Rozhodnutí skartační komise, Plzeň	0,12 bm
254	Návrhy na skartaci Ostrava	0,45 bm
266	Základní organizace Komunistické strany Československa - politické oddělení federálního ministerstva národní obrany	22,46 bm
426	III. správa SNB - operativní svazky	245,8 bm
427	I. správa SNB	10 bm
582	Zpravodajská správa Generálního štábu Československé lidové armády - operativní svazky	310,2 bm
583	Zpravodajská správa Generálního štábu Československé lidové armády	10 bm
595	I. správa SNB - operativní svazky	20 bm

² Archiv v minulosti převzal od Vojenského zpravodajství pytle s roztrhanými písemnostmi, označené jako "Skart". Písemnosti byly nahruho roztříděny, přičemž bylo zjištěno, že z 90 % se jedná o různé písemnosti neoperativního charakteru (někdy i vyložené o odpad, staré učebnice, slovníky, čisté mapy, knihy), některé z nich pocházely z doby po roce 1990. Oddělení operativních svazků a vyšetřovacích spisů písemnosti začleňuje do příslušného fondu.

712	III. správa Sboru národní bezpečnosti - Hlavní správa vojenské kontrarozvědky	417,4 bm
741	Svazková agenda útvaru sledování StB Plzeň	2,76 bm
742	Svazková agenda Pátrací služby Federálního policejního sboru	6,37 bm

Oddělení archivních fondů Státní bezpečnosti

Zpracování a pořádání archiválií

Pracovníkem oddělení byla realizována řada úkonů v souvislosti s konverzí inventářů do programu Janus – Archivář, kterou provádí firma NetPro.

Pro účely doplnění metadat do elektronického archivu byl pracovníci oddělení do elektronické podoby přepsán inventář k fondu A 2/1.

Generální inventura

V oddělení archivních fondů StB bylo v rámci generální inventury v roce 2013 zkontrolováno **235** archivních fondů v celkovém rozsahu **727,25** bm archiválií.

značka skupiny fondů	Název archivního fondu	zkontrolovaná metráž
A	fondy Ministerstva vnitra a Federálního ministerstva vnitra	213,58 bm
B 1, D 1	fondy S-StB Praha a útvarů StB, pasů a víz Středočeského kraje	127,8 bm
B 2, D 2	fondy S-StB České Budějovice a útvarů StB, pasů a víz Jihočeského kraje	63,6 bm
B 3, D 3	fondy S-StB Plzeň a útvarů StB, pasů a víz Západočeského kraje	66,56 bm
B 4, D 4	fondy S-StB Ústí nad Labem a útvarů StB, pasů a víz Severočeského kraje	140,46 bm
B 5, D 5	fondy S-StB Hradec Králové a útvarů StB, pasů a víz Východočeského kraje	53 bm
B 6	fondy S-StB Brno a útvarů StB, pasů a víz Jihomoravského kraje	62,25 bm

Oddělení archivních fondů MV ČR

Zpracování a pořádání archiválií

Struktura elektronického archivu byla doplněna o fondy KS SNB Ostrava a Hradec Králové.

Generální inventura

V oddělení archivních fondů MV ČR bylo v rámci generální inventury v roce 2013 zkontrolováno celkem **177** archivních fondů v celkovém rozsahu **3 556,35** bm archiválií.

značka skupiny fondů	Název archivního fondu	zkontrolovaná metráž
H	Ministerstvo vnitra ČSR	353,19 bm
RaN	sbírka rozkazů a nařízení	6,84 bm
	školy SNB	50 bm
	Hasičský záchranný sbor a SOŠ PO	6,32 bm
KR	Kádrové rozkazy	134,43 bm
N	Krajská správa SNB Brno	304,64 bm
L	Krajská správa SNB Ústí nad Labem	444,07 bm
K	Krajská správa SNB Plzeň	271,1 bm
I	Městská správa VB Praha	570,51 bm
CH	Správa Hlavního města Prahy a Středočeského kraje	326,23 bm
MaP	sbírka map a plánů	0,5 bm
O	Krajská správa SNB Ostrava	812,5 bm
J	Krajská správa SNB České Budějovice	276,02 bm

Oddělení archivních fondů vojsk MV

Zpracování a pořádání archiválií

Kontrola evidencí personálního depozitáře

Započaly práce na porovnávání souboru osobních evidenčních karet (11,5 bm) ve fondu Hlavní správy Pohraniční stráže a ochrany státních hranic s databází osobních evidenčních karet. Doposud zpracováno 0,7 bm z kontrolovaného souboru.

Sestavení seznamu kmenových příslušníků útvaru 9600

Proběhlo vytvoření seznamu k fondu Kmenové a likvidační listy (2 bm), který umožní lépe využívat celý archivní soubor.

Generální inventura

V oddělení archivních fondů vojsk MV bylo v rámci generální inventury v roce 2013 zkontrolováno nebo částečně zkontrolováno **60** archivních fondů v celkovém rozsahu **1 823,7** bm archiválií.

Název archivního fondu	zkontrolovaná metráž
personální spisy příslušníků ZSGŠ a VKR	117 bm
personální spisy příslušníků MV	1118bm/40%
fondy Vnitřní stráže a Správy vojsk MV	106,7 bm
fondy teritoriálních útvarů PS OSH	392 bm
fondy ústředních útvarů PS OSH a VMV	90 bm

III.) Ochrana archiválií, archivních fondů a sbírek

Skupina péče o fyzický stav archiválií

Skupina péče o fyzický stav archiválií je samostatnou skupinou, přímo řízenou ředitelkou Archivu bezpečnostních složek.

Kromě zajišťování přípravy a hromadného odkyselování archiválií a vlastních restaurátorských prací zaměstnanci skupiny zabezpečovali kontroly fyzického stavu archiválií v procesu digitalizace, prováděli průzkum fyzického stavu fondů v depozitářích, monitorovali klimatické podmínky a způsob uložení archiválií, řešili v oboru své působnosti akutní potřeby jednotlivých odborných oddělení, realizovali restaurátorské a konzervátorské zásahy "in situ", zhotovovali fotografickou dokumentaci a podobně.

Nedílnou součástí práce bylo také ověřování nových restaurátorských a konzervátorských postupů, metodická práce, vydávání odborných stanovisek a doporučení, zajišťování součinnosti u dlouhodobých zápůjček a žádostí o vystavení originálů archiválií atd.

Doporučení materiálů (kartonů, archivních obalů, obálek na fotografie apod.), vhodných pro dlouhodobé ukládání, probíhalo operativně v průběhu celého roku a v souvislosti s konkrétními požadavky jednotlivých oddělení.

Průzkum fyzického stavu fondu

Pravidelné průzkumy fondů Archivu jsou nyní kvůli personální situaci skupiny dočasně pozastaveny. V době od 18. 6. do 31. 7. 2013 proběhl pouze průzkum archiválií uložených v depozitářích Archivu na Branickém náměstí z důvodů podezření na výskyt plísní. Jednalo se o fondy V-PL, V-KV, V-UL (vyšetřovací spisy Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem). Zkontrolovaná byla vždy první krabice v polici zleva – tedy tzv. reprezentativní výběr. Celkem šlo o 259 kartonů. Součástí průzkumu bylo také mechanické čištění kartonů a úklid polic. Skupina spolupracovala na přípravě archiválií na stěhování do nových depozitů. Celkem bylo očištěno 1391 krabic.

Monitorování klimatických podmínek v depozitářích archivů

Monitoring byl prováděn pomocí dataloggerů Comet S3120 s možností záznamu teploty a vlhkosti vzduchu postupně ve všech depozitech Archivu. Přístroje byly ponechány v místnostech vždy po dobu přibližně jednoho měsíce. Následně byla stažená data zpracována do grafů a tabulek. Tato data, včetně konkrétních návrhů opatření, jsou součástí pravidelných zpráv o kontrole klimatu v depozitářích Archivu.

Odborné restaurátorské a konzervátorské činnosti

Během roku 2013 skupina PFSA provedla řadu komplexních restaurátorských zásahů. Z nejdůležitějších lze uvést:

- mapa ABS MAP inv.č. 417 - Dislokační mapa četnických útvarů v zemi České z r. 1940 (Kanice).
Jednalo se o komplexní restaurování v rámci letní praxe dvou studentek Ateliéru restaurování uměleckých děl na papíře, Fakulty restaurování Univerzity Pardubice (pod dohledem restaurátorů PFSA),
- průzkum, čištění a komplexní restaurování fotografií Adolfa Hitlera z fondu 305-704-8/1-57 (správcem fondu je oddělení archivních fondů Federálního ministerstva vnitra) – 57 kusů,
- Motáky 533-7-1 až 4 z tzv. Archivu Karla Rameše, oddělení archivních fondů Federálního ministerstva vnitra – 232 signatur (v některých případech je pod signaturou uloženo více kusů dopisů, lístečků apod.), komplexní restaurování a odkyselení,
- zpracování metodiky průzkumu, provedení a následné vyhodnocení vlastního detailního průzkumu fyzického stavu všech 1199 kusů skleněných negativů Archivu K. Rameše, sign. 533/11 – část I., 533/11 – část II., 533/12 – část I., 533/12 – část II.; následné vypracování restaurátorského záměru,
- pokračování v komplexním restaurování vyšetřovacího spisu V 6301 MV „Milada Horáková“ - hotové části 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10,
- skupina rovněž provedla ambulantní opravy v souvislosti s přípravou archiválií na digitalizaci a výstavy (svazky V-880 UL, celkem 4 kartony fondu M inv. j. 454, 2 knihy protokolů trestanců),
- během roku bylo rovněž desinfikováno 28 archivních jednotek, někdy značně rozsáhlých.

Spolupráce na přípravě archiválií k výstavním účelům

V souladu se směrnicí "O zásadách vystavování archiválií" vedoucí skupiny zpracovala odborné stanovisko k archiváliím zapůjčovaným na výstavy „Život za mřížemi – Dějiny věznice v Uherském Hradišti“ a „Diktatura vs. naděje“.

Příprava archiválií a hromadné odkyselování

Za rok 2013 bylo **celkem ošetřeno 85 062** listů archiválií. Pro porovnání se sluší uvést, že v roce 2012 bylo odkyseleno 48 906 listů a v roce 2011 jen 28 070 listů. Jedná se o kompletně ošetřené listy včetně desek spisů připravené k expedici (do tohoto počtu nejsou zahrnuty drobné přílohy, fotografie atd.). Ve sledovaném období probíhalo odkyselení fondu 425 – Židovské organizace (správcem fondu je oddělení archivních fondů FMV).

Dále probíhá průzkum spojený s měřením hodnot pH u většího celku archiválií odkyselených přibližně před rokem. Cílem je získat orientační informace o změnách hodnot pH archiválií po odkyselení technologií Neschen během stárnutí papírové podložky.

Oddělení archivních fondů FMV

Průběžně byla prováděna kontrola stavu archiválií, výměna poškozených kartonů a obalů všech fondů (hlavní výměna proběhla v souvislosti s kontrolou fyzického stavu v rámci generální inventury). Byly vyměněny veškeré kartony a vloženy archivační desky u části fondů Studijního ústavu (zn. 16, 39, 52, 307, 309, 319, 135, 301, A 36) a fondu S-Karlovy Vary.

Oddělení operativních svazků a vyšetřovacích spisů

Byla prováděna průběžná kontrola stavu archiválií, výměna poškozených obalů u jednotlivých fondů (většinou přírůstků) při běžné úřední a archivní činnosti. V rámci realizace generální inventury byly zároveň vyměněny kartony u části vyšetřovacích spisů - jednalo se o spisy V - PL (**791 kartonů**) a V - UL (**474 kartonů**).

Oddělení archivních fondů Státní bezpečnosti

Průběžně byla prováděna kontrola stavu archiválií, výměna poškozených kartonů a obalů všech fondů (hlavní výměna proběhla v souvislosti s kontrolou fyzického stavu v rámci generální inventury). Bylo vyměněno cca **44 spisových obalů** a **10 kartonů**.

Oddělení archivních fondů MV ČSR

Byla prováděna průběžná kontrola stavu archiválií, výměna poškozených obalů u jednotlivých fondů (většinou přírůstků) při běžné úřední a archivní činnosti. Celkem se jednalo o **37 balíků** a cca **145 spisových obalů**.

Oddělení archivních fondů vojsk MV

Byla prováděna průběžná kontrola stavu archiválií, výměna poškozených obalů u jednotlivých fondů (archiválie zapůjčované nebo předkládané ke studiu): Bylo vyměněno **350 archivních obalů** (složek).

Všechna archivní oddělení vlastními silami provádí menší opravy archiválií (roztržené listy, rozlepené soulepy), zejména těch, které jsou předkládány ke studiu.

IV.) Využívání archiválií, služby badatelům a úřední činnost

Počty badatelů, badatelských návštěv i předkládaných archiválií zůstávají již několik let zhruba na stejné úrovni. Co se bohužel zhoršuje, je úroveň vysokoškolských studentů, kteří se na Archiv obracejí se žádostmi prozrazujícími, že mnohdy nejsou zorientováni ani v základní literatuře o zvoleném tématu a vůbec netuší, co a jak mají vlastně žádat. Někteří z nich sdělí Archivu pouze téma s tím, že „chtějí zaslat veškeré archiválie, které se k němu vztahují“. Domníváme se, že jde o obecný trend. Proto jsme naopak potěšeni výjimkami. Částečnou pomoc by měl v tomto směru přinést manuál, který začátečníkům poradí, jak postupovat a co mohou od našich archiválií očekávat. Manuál včetně doprovodného videa bude zveřejněn v nejbližší době.

Vzhledem k charakteru uložených archiválií lze i nadále předpokládat zájem novinářů o písemnosti k veřejně známým osobnostem.

Centrální badatelna Siwiewcova

V centrální badatelně bylo v roce 2013 registrováno celkem 937 badatelů, kteří vykonali 1715 návštěv. Z uvedeného počtu rovných 100 osob, tj. přibližně 11% badatelů, přicházelo ze služebních důvodů (ponejvíce z Ústavu a z Národního bezpečnostního úřadu). Mezi zahraničními badateli převládali občané Slovenska a Německa, ale relativně hodně bylo i badatelů ze Spojených států (12). Z domácích badatelů byly nejpočetnější skupiny studentů z Filosofické fakulty UK, Technické univerzity v Liberci a Univerzity Pardubice.

U studovaných témat stále převládá studium svazků ke konkrétním osobám (celkem 526 badatelů, z toho 314 studovalo k vlastní nebo příbuzné osobě), následované studiem dějin komunistického režimu a perzekuce (216 badatelů) a studiem kultury a umění daného období (12 badatelů).

Za rok 2013 bylo zaměstnanci badatelny nebo skupiny evidenční a správy elektronického archivu na žádost badatelů vypáleno na 790 CD nebo DVD celkem 2512 signatur. Zpřístupnění archiválií prostřednictvím elektronického archivu proběhlo u celkem 42 inventárních jednotek.

Badatelna Na Struze

Badatelna Na Struze zpřístupňovala v roce 2013 v naprosté většině archiválie uložené ve správě oddělení archivních fondů Federálního ministerstva vnitra, méně pak archiválie zapůjčené z pracoviště v Kanicích a svazky z oddělení operativních svazků rozvědky a vyšetřovacích spisů.

Za rok 2013 navštívilo badatelnu Na Struze 553 badatelů, kteří celkově vykonali 1901 badatelských návštěv. Většina zájemců studovala ze soukromých důvodů, nejčastěji uváděli

zájem o osudy svých předků. Pravidelně badatelnu navštěvovali tzv. služební badatelé, kteří byli vysláni do Archivu svými zaměstnavateli za účelem zpracování služebních úkolů (celkem 46). Jednalo se především o pracovníky Ústavu pro studium totalitních režimů (24) a Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. Obdobně jako u centrální badatelny převládali u badatelů ze zahraničí občané Slovenska, USA a Německa.

V badatelně studovala také řada zaměstnanců z českých historických pracovišť a paměťových institucí (Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd ČR, Historický ústav Akademie věd ČR, Vojenský historický ústav, Židovské muzeum, Památník Terezín, Post Bellum, Národní technické muzeum, Památník národního písemnictví). Často badatelnu navštěvovali také studenti, kteří hledali prameny ke svým bakalářským, diplomovým či disertačním pracím (Univerzita Karlova v Praze, Univerzita Pardubice, Univerzita Palackého Olomouc, Technická univerzita Liberec, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Západočeská univerzita Plzeň, Slezská univerzita Opava, Policejní akademie, Univerzita Jana Amose Komenského, Masarykova univerzita Brno).

V badatelně se z naprosté většiny zapůjčovaly fondy uložené v oddělení archivních fondů Federálního ministerstva vnitra, z nichž byly nejvíce využívány fondy bývalého Studijního ústavu ministerstva vnitra. Nejčastěji se předkládaly archiválie z fondů: 302 (Hlavní správa Vojenské kontrarozvědky), 305 (Ústředna Státní bezpečnosti), 325 (Správa vyšetřování StB - Stíhání nacistických válečných zločinců), 425 (Židovské organizace); H (Historický fond), 310 (Velitelství Státní bezpečnosti), 2M (Odbor politického zpravodajství MV), 304 (Různé bezpečnostní spisy po roce 1945), 141 (Německé soudy v říši), Z (Mapy zpráv zpracované Studijním ústavem MV). Z archiválií zapůjčených z jiných oddělení šlo nejčastěji o personální spisy.

Badatelna Kanice

V badatelně Kanice byly badatelům předkládány ke studiu jak archiválie zde uložené, tak i z pražských depozitářů.

V roce 2013 navštívilo zdejší badatelnu celkem 218 badatelů, tedy o něco více než v roce 2012. Z celkového množství studovaných archiválií bylo asi 14 % poskytnuto v digitální podobě, badatelům bylo vydáno 159 digitálních nosičů - také zde je proti r. 2013 patrný mírný nárůst. Ze všech návštěv bylo 5% úředních (Policie ČR, Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu), 20 % tvořili studenti (nejvíce samozřejmě z Masarykovy univerzity v Brně, dále z Univerzity Palackého v Olomouci, Západočeské univerzity v Plzni, Technické univerzity v Liberci, Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Karlovy univerzity, Slezské univerzity v Opavě, ze zahraničních - z univerzity v Řezně a Katolické univerzity v Ružomberoku), Zahraničních badatelů bylo nejvíce ze Slovenska (8) a Německa (5).

Stále platí, že největší část žadatelů (43%) uváděla mezi témata studia rodinnou historii, zajímali se převážně o archiválie týkající se jich samých, či rodinných příslušníků,

popřípadě dalších osob, ať již to byly vyšetřovací spisy, agenturní svazky nebo personální spisy příslušníků vojsk MV. Dalšími nejčastěji uváděnými tématy byl 3. odboj a jeho představitelé, historie a organizační struktura ozbrojených složek a bezpečnostních sborů, ochrana státních hranic a Pohraniční stráž, období protektorátu a 3. republiky, vězeňství a tábory nucených prací, historie spolků (Sokola a Junáka), perzekuce či kolaborace církve, kultura a mládež v době normalizace, menšiny v Československu (Romové, Židé a Němci) a dějiny měst a obcí. Badatelnu v Kanicích v roce 2013 navštívilo 11% cizích státních příslušníků, z nich téměř tři čtvrtiny ze Slovenska.

Počet badatelských návštěv a množství předložených archiválií za rok 2013

Měsíc	Badatelna Siwecova		Badatelna Na Struze		Badatelna Kanice	
	Badatelské návštěvy	Předložené archiválie	Badatelské návštěvy	Předložené archiválie	Badatelské návštěvy	Předložené archiválie
LEDEN	148	679	216	1666	39	467
ÚNOR	138	692	164	1104	46	414
BŘEZEN	165	1054	165	1056	65	629
DUBEN	153	890	203	1511	50	372
KVĚTEN	168	974	179	1175	62	544
ČERVEN	146	737	134	1095	30	261
ČERVENEC	117	556	130	1248	34	302
SRPEN	144	1026	132	1451	33	497
ZÁŘÍ	120	735	133	2136	47	595
ŘÍJEN	144	748	162	1854	50	663
LISTOPAD	139	586	168	1937	46	573
PROSINEC	119	603	115	851	29	264
CELKEM	1715	9280	1901	17084	531	5581

Celkový přehled

Badatelna	Badatelské listy	Badatelské návštěvy	Předložené archiválie
Siwecova	937	1715	9280
Na Struze	553	1901	17084
Kanice	218	531	5581
Celkem	1708	4147	31945

Oddělení archivních fondů FMV

Oddělení v roce 2013 vyřídilo celkem **543** žádostí.

V rámci agendy zákona čis. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, a 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých

pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některých osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945 bylo vyřízeno **30** běžných žádostí. Současně bylo zpracováno **8** odborných stanovisek k nalezeným záznamům a archiváliím.

V rámci agendy žádostí o zjištění, získání nebo ztrátě českého státního občanství a k tomu prováděných lustrací v evidenci emigrantů a vystěhovalců bylo vyřízeno celkem **78** žádostí.

Oddělení rovněž provádělo lustrace ve jmenných evidencích k fondům Studijního ústavu MV. V roce 2013 byly vyřízeny požadavky v celkovém množství **8 134** osob. Z tohoto množství bylo **5 575** osob lustrováno na základě badatelských dotazů či dotazů úřadů, dále **2 351** osob bylo lustrováno v souvislosti s agendou k zákonu č. 262/2011 Sb., a **208** osob bylo lustrováno v souvislosti s žádostmi o zjištění státního občanství.

Pro agendu zákona 262/2011 Sb. bylo zpracováno **34** odborných stanovisek.

Pro zajištění provozu knihovny byla prováděna průběžná akvizice a nákup odborných knih. Celkem bylo nakoupeno a zaevidováno **178** odborných knih.

Oddělení operativních svazků a vyšetřovacích spisů

Oddělení v roce 2013 vyřídilo celkem **2887** úředních i badatelských žádostí a součinnostních požadavků. Mimo oddělení bylo bez zahrnutí digitalizace zapůjčeno **2818** inv. j. včetně 615 zapůjčených pro potřeby Vojenského zpravodajství.

Pro potřeby Národního bezpečnostního úřadu bylo zpracováno **903** anotací.

Pro agendu zákona 262/2011 Sb. bylo zpracováno **43** odborných stanovisek.

Oddělení archivních fondů Státní bezpečnosti

Oddělení v roce 2013 vyřídilo celkem **510** žádostí a součinnostních požadavků a vyhotovilo **797** fotokopii a skenů. Mimo oddělení bylo bez zahrnutí digitalizace zapůjčeno **231** inv. j.

Pro agendu zákona 262/2011 Sb. bylo zpracováno **8** odborných stanovisek.

Oddělení archivních fondů MV ČSR

Oddělení v roce 2013 vyřídilo celkem **813** žádostí a součinnostních požadavků včetně **152** vyřízených žádostí agendy řidičských průkazů, z tohoto počtu bylo **599** požadavků vyřízeno písemně a **62** telefonicky. Oddělení rovněž vyhotovilo **388** fotokopii a skenů a mimo oddělení zapůjčilo archiválie v **74** případech.

Oddělení také zajišťuje provoz knihovny, do které bylo získáno **107** nových publikací a zaevidováno **211** publikací.

Pro agendu zákona 262/2011 Sb. bylo zpracováno **48** odborných stanovisek.

Oddělení archivních fondů vojsk MV

Oddělení v roce 2013 vyřídilo celkem **588** evidovaných a **202** neevidovaných žádostí a součinnostních požadavků. Oddělení rovněž vyhotovilo **1065** fotokopii a skenů. Mimo oddělení bylo bez zahrnutí digitalizace zapůjčeno **1896** personální spisů a karet a **464** jiných evidenčních jednotek.

Z běžné agendy žádostí svým rozsahem vybočuje zaslání **783** elektronických kopií osobních evidenčních karet pro požadavek ÚPN. Tyto karty musely být na oddělení částečně anonymizovány. Dále bylo bezpečnostnímu archivu Vojenského zpravodajství zapůjčeno **68** personálních spisů a **186** osobních evidenčních karet. Tato čísla jsou uváděna mimo výše zmíněné sumární hodnoty.

Oddělení také provádí vyhledávání v evidencích personálního depozitáře, což v loňském roce obnášelo vyřízení **4639** požadavků. Pro agendu zákona 262/2011 Sb. oddělení vypracovalo **19** odborných stanovisek.

Skupina evidenční a správy elektronického archivu

Základní činností evidenční skupiny je vyhledávání v databázích Archivu bezpečnostních složek v rámci vyřizování badatelských a úředních dotazů (lustrace) a pomoc při předkládání digitalizovaných archiválií. Další důležitou činností je kontrola a příprava archiválií pro předkládání prostřednictvím elektronického archivu. V roce 2013 bylo takto připraveno **10 984** archivních jednotek, z toho 4855 pro agendu zákona č. 262/2011 Sb.

Úřední dotazy

Stejně jako v minulých letech vyřizovali pracovníci evidenční skupiny žádosti státních orgánů pověřených bezpečnostním řízením, šetřením o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti, žádosti zpravodajských služeb ČR a orgánů činných v trestním řízení. V tabulkách č. 1 a 2 je uveden celkový přehled vyřízených úředních lustrací.

tabulka č. 1 – počet úředních žádostí

	NBÚ	MV- bezp. odbor	ÚZSI	ÚDV	MO - vojenské zprav.	Policie ČR	BIS	Vězeňská služba	Ostatní	Celkem
leden	22	15	6	2	3	3	6	0	25	82
únor	21	8	5	9	2	1	3	0	35	84
březen	21	13	4	9	2	0	6	0	41	96
duben	24	12	11	8	1	2	10	0	29	97
květen	21	12	9	20	1	1	4	0	37	105
červen	21	15	5	6	2	2	5	0	49	105
červenec	24	17	7	5	2	1	1	0	37	94
srpen	21	18	5	8	0	1	1	0	43	97
září	29	18	7	3	4	2	9	0	22	94
říjen	24	15	9	4	2	3	1	0	38	96
listopad	23	12	7	3	1	1	2	0	27	76
prosinec	19	4	7	2	2	0	3	0	21	58
Celkem	270	159	82	79	22	17	51	0	404	1084

tabulka č. 2 – počet lustrovaných jmen

	NBÚ	MV- bezp. odb.	ÚZSI	ÚDV	MO- vojenské zprav.	Policie ČR	BIS	Vězeňská Služba	Ostatní	Celkem
leden	220	337	113	3	62	3	6	0	74	818
únor	289	271	84	25	41	1	6	0	107	824
březen	270	400	55	57	19	0	13	0	125	939
duben	205	300	112	15	14	2	12	0	91	751
květen	235	365	165	29	54	1	4	0	104	957
červen	203	262	101	11	27	2	9	0	136	751
červenec	260	345	121	6	24	1	2	0	123	882
srpen	194	323	45	9	0	1	1	0	132	705
září	235	362	63	3	123	3	10	0	103	902
říjen	236	356	67	6	57	4	1	0	115	842
listopad	229	408	84	5	26	1	12	0	98	863
prosinec	211	187	82	5	41	0	3	0	87	616
Celkem	2787	3916	1092	174	488	19	79	0	1295	9850

Agenda zákona č. 262/2011 Sb.

V souvislosti se zákonem č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu, provádí skupina evidenční prvotní zjištění, zda se k osobě, na jejíž jméno by případně osvědčení dle tohoto zákona mělo být vydáno, nacházejí v Archivu bezpečnostních složek nějaké archiválie. Tabulka č. 3 ukazuje počet přijatých žádostí a prověřovaných jmen.

tabulka č. 3

	počet žádostí	počet osob
leden	41	57
únor	54	77
březen	52	85
duben	50	78
květen	67	79
červen	29	55
červenec	20	38
srpen	17	29
září	25	42
říjen	17	33
listopad	19	48
prosinec	18	26
Celkem	409	467

Skupina rovněž zajišťuje vypalování archiválií na CD/DVD, které se přikládají k žádostem jdoucím na ministerstvo obrany. V loňském roce se jednalo o **602** DVD a **345** CD.

Badatelské dotazy

V rámci badatelských žádostí byly vyřizovány zejména dotazy podané dle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, a dle zákona č. 140/1996 Sb., o zpřístupnění svazků vzniklých činností bývalé Státní bezpečnosti (tabulka č. 4)

tabulka č. 4 – počet badatelských žádostí

Měsíc	počet žádostí	počet osob
leden	184	643
únor	210	608
březen	224	958
duben	200	800
květen	163	496
červen	106	367
červenec	104	382
srpen	141	545
září	119	522
říjen	133	554
listopad	146	458
prosinec	89	301
Celkem	1819	6634

Oddělení pro naplňování zákona č. 262/2011 Sb. o účastnících odboje a odporu proti komunismu

Pro Archiv je agenda zákona č. 262/2011 Sb. jednou z nejdůležitějších priorit. Z tabulky č. 1 plyne, že v roce 2013 Archiv přijal a zaevidoval průměrně měsíčně **26** žádostí ze strany Ministerstva obrany. Jak již bylo popsáno v úvodu ke zprávě o činnosti, vyřizování žádostí je velmi složitým procesem, zahrnujícím řadu dílčích činností, do nichž je kromě pracovníků oddělení pro naplňování zákona č. 262/2011 Sb. zapojeno přes šedesát pracovníků Archivu, kteří vykonávají i další agendu v rámci řady jiných zákonů.

V uvedené periodě Archiv odeslal na ministerstvo obrany v průměru **75** odborných stanovisek měsíčně. Na vypracování odborných stanovisek se asi z 20% podíleli pracovníci Ústavu pro studium totalitních režimů. Dělo se tak na základě Dohody o spolupráci ve věci zákona č. 262/2011 Sb. mezi Archivem a Ústavem, uzavřené řediteli obou institucí v dubnu roku 2012 a poté periodicky prodlužované. Samotné oddělení zpracovalo v tomto roce **425** odborných stanovisek.

tabulka č. 1

Zpracováno, odevzdáno a odesláno na Ministerstvo obrany	904
Ve stadiu lustrací, vyhledávání a přípravě archiválií pro digitalizaci a na digitalizaci	1336
Zaevidováno nových žádostí (od 1. 1. 2013 – 31. 12. 2013)	314
Přijato z MO (od 1. 1. 2013 – 31. 12. 2013)	314
Odborná stanoviska vypracovaná pracovníky ÚSTR pro Archiv	205
Připraveno pro psaní (počet odborných stanovisek)	450

V.) Vědecká, publikační a prezentační činnost

Jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách, úkolů, které museli pracovníci Archivu v r. 2013 plnit v souvislosti s různými agendami, bylo opravdu mnoho. Přesto si někteří z nich (často mimo svoji řádnou pracovní dobu) našli čas také na badatelskou a publikační činnost, jejímž výsledkem byla účast na nejrůznějších konferencích a řada článků, publikovaných především ve Sborníku Archivu bezpečnostních složek č. 11/2013. Nejpozitivnější událostí (a také závazkem do budoucna) se **stalo zapsání Archivu na seznam výzkumných organizací**, což mu umožní mimo jiné žádat o grantovou podporu výzkumných projektů a v neposlední řadě také čerpat tzv. institucionální podporu vědy.

Účast na konferencích

Technické muzeum v Brně uspořádalo ve spolupráci s Archivem bezpečnostních složek v listopadu 2013 konferenci s názvem „Ochrana státní hranice v 70. letech - 40 let od poslední výrazné změny v organizaci Pohraniční stráže“. Archiv zde zastupovali kolegové Mgr. Tomáš Slavík (příspěvek s názvem „Přechody státní hranice v 1. polovině 70. let v jižních Čechách“), Mgr. Ing. Pavel Vaněk, Ph.D. („K organizačním změnám v Pohraniční strážci před 40 lety“) a PhDr. Jiří Mikulka („Hände hoch, boys!. Zadržení čtyř amerických vojáků 28. 8. 1972 nedaleko obce Hraničná (okres Cheb)“).

Konference navázala na seminář s podobným tématem, který se uskutečnil v r. 2011 a k němuž byla nyní vydána monografie, na jejímž financování a přípravě se Archiv rovněž podílel.

Kromě této konference vystupovali archiváři aktivně i na řadě jiných akcí doma i v zahraničí:

- Mgr. Pavel Kugler, Ph.D. se v květnu 2013 zúčastnil ve Varšavě mezinárodní konference Jerzy Skowronek dedicata. Pořadatel konference IPN rozdělil program do čtyř okruhů. 1/ zajištění integrity, autenticity a přístupnosti elektronických záznamů z dlouhodobého hlediska, 2/ změny v činnosti státní správy na poli digitalizace, 3/ archiv a internet, 4/ moderní technologie a nové možnosti pro přístup k dokumentům. Zástupce Archivu zde přednesl příspěvek, který se týkal aktivit Archivu v oblasti digitalizace – pilotní projektu elektronického archivu, zveřejňování evidenčních pomůcek na internetu, webových projektů.
- Ve dnech 22. – 24. srpna 2013 se na základě pozvání předsednického státu Evropské unie, Litvy, v této zemi uskutečnilo setkání mladých do 35 let z různých evropských institucí, které se zabývají studiem moderních dějin, resp. obou totalitních režimů. Za Českou republiku se této akce účastnila PhDr. Jitka Bílková z Archivu bezpečnostních složek a Mgr. Eva Kubátová jako zástupce Ústavu pro studium totalitních režimů. Hlavním bodem programu byla konference nazvaná Setting the traditions for Europe-

wide Day of Remembrance of the victims of totalitarian regime a pořádaná 23. srpna 2013 – ve výroční den podepsání paktu o neútočení mezi fašistickým Německem a komunistickým Sovětským svazem.

- Ve švédském Visby se ve dnech 25. - 28. září 2013 konala mezinárodní konference „Need to Know III. – Them vs. Us – Image of the Enemy“. Konference se soustředila na působení východních a západních zpravodajských služeb v období po druhé světové válce. Mgr. Daniel Běloušek přednesl příspěvek s názvem „The mutual competition between Czechoslovak and British intelligence services from the Prague Spring to the Velvet Revolution“, vycházející z archiválií ve správě Archivu.
- Ředitelka Archivu se ve dnech 10. – 12. října 2013 zúčastnila v Berlíně 2. mezinárodního sympózia „European Remembrance“ („Evropská paměť“), pořádaném Evropskou sítí paměti a solidarity, Spolkovou nadací pro zpracování dějin diktatury SED v Berlíně a Evropským centrem solidarity v Gdaňsku. Zástupců institucí, zabývajících se dějinami 20. století, zde měli možnost vzájemně si vyměnit názory na společnou evropskou paměť a na možnost etablovat v Evropě 21. století společný výklad historie.
- Na mezinárodní konferenci „Češi a Němci na Vysočině“, pořádané SOkA v Havlíčkově Brodě ve dnech 24. - 26. dubna 2013, přednesl PhDr. Jiří Mikulka příspěvek „Dělají vám jen to, co si zasloužíte! Léta 1938-1945 v obvodu četnické stanice Štoky pohledem vrchního strážmistra F. J. Dostála“.
- Konference konzervátorů a restaurátorů v Hodoníně ve dnech 10. – 12. září 2013 se zúčastnily vedoucí a pracovnice skupiny péče o fyzický stav archiválií, BcA. Kateřina Lorencová a Bc. Petra Saltuariová. Prezentovaly Archiv prostřednictvím dvou posterů a krátké přednášky na téma „Restaurátorské dílny ABS“ a „Proces hromadného odkyselování technologií Neschen C500 na restaurátorském pracovišti ABS“.
- Mgr. Tomáš Bursík přednesl dne 3. října 2013 v Tachově výstup na semináři v rámci projektu Národního muzea „Dotkni se 20. století“ na téma problematiky „protikomunistický odboj“.
- Tentýž pracovník se zúčastnil 13. prosince 2013 konference „I mlčení je lež“ v Ostravě Jeho přednáška se týkala archiválií provenience Archivu bezpečnostních složek.
- Pracovnice skupiny péče o fyzický stav archiválií se zúčastnily konference 28. listopadu 2013 Arte-fakt: Restaurování a ochrana uměleckých děl 2013 s podtitulem: Kniha a knižní vazba.

Publikační činnost

V samém závěru r. 2013 bylo vydáno jedenácté číslo Sborníku Archivu bezpečnostních složek, obsahující pestrou paletu odborných článků, materiálových studií, zpráv za uplynulý rok i úsměvných perliček z archivních fondů. Při přípravě a vydání Sborníku byla dodržena všechna pravidla, vyžadovaná jako podmínka pro zařazení mezi tzv. neimpaktovaná recenzovaná periodika.

Jak je však zřejmé z následujícího přehledu, publikační činnost archivářů se neomezovala pouze na Sborník (i když ji pro úplnost rovněž uvádíme):

- Mikulka Jiří: „*Tragický osud věrného čísla. Miroslav Borkovec (1916-1942)*“. In: Válka revue 1-2/2013, s. 11-13.
- Mikulka Jiří: „*Parašutisté na Vysočině. CALCIUM proti gestapu u Netína 23. 6. 1944*“. In: Extra válka II. světová, květen 2013, s. 44-46.
- Mikulka Jiří: „*V Indii, Íránu i Albionu. Zbrojováci a Československá zbrojní akce 1939-1945*“. In: Extra válka II. světová, červenec – srpen 2013, s. 28-30.
- Mikulka Jiří: „*Drama na lovu. Pohraniční incident mezi důstojníky sovětské armády a myslivci z Hrádku (okres Mikulov) 30. října 1949*“. In: Pavel Vaněk a kol. (eds): Ochrana státní hranice 1948-1955, s. 113-117, Technické muzeum Brno 2013.
- Mikulka Jiří: „*Zločin u Bučovic. Vražda Josefa Macourka spáchaná 24. srpna 1945 vojáky Rudé armády*“. In: Vyškovský sborník VIII., Sborník MZA – SokA Vyškov, Slavkov u Brna 2013, s. 227-241.
- Honsová Karolína: *Z modly zrádcem. Soudní proces s Janem Antonínem Baťou*. In: Sborník ABS č. 11/2013, ABS, Praha 2013, str. 51-74.
- Pavlíčková Tereza: *Jsem pro lidskou tvář – nesnáším necit – Evžen... Jihlava 1969, protest Evžena Plocka*. In: Sborník ABS č. 11/2013, ABS, Praha 2013, str. 135-155.
- Vaněk Pavel: *Budování ženijnětechnického zajištění v úseku 12. plánské pohraniční brigády*. Odevzdání příspěvku do sborníku z konference Kurýři a převaděči.
- Bursík Tomáš, Ptáčnicková Světlana: *Agenda III. odboje v Archivu bezpečnostních složek*. In: Sborník ABS č. 11/2013.
- Mikulka Jiří: *Mezinárodní konference Češi a Němci na Vysočině*. In: Sborník ABS č. 11/2013.

- Mikulka Jiří: Dva příspěvky do Sborníku ABS č. 11/2013, archivní A-Ž.
- Pavlíčková Tereza: *Informační boj o Československo/v Československu*. In: Sborník ABS č. 11/2013.
- Bílková Jitka: *Setkání mladých pracovníků z institucí historické paměti k Evropskému dni uctění obětí zločinů totalitních režimů, Litva*. In: Sborník ABS č. 11/2013.
- Lorencová Kateřina: *Konference konzervátorů-restaurátorů*. In: Sborník ABS č. 11/2013.
- Běloušek Daniel: *Need to Know III., Visby, 26. až 27. září 2013*. In: Sborník ABS č. 11/2013.
- Ptáčnicková Světlana: *Mezinárodní konference European Remembrance v Berlíně*. In: Sborník ABS č. 11/2013.
- Slavík Tomáš: *Ochrana státní hranice v sedmdesátých letech – 40 let od poslední výrazné změny v organizaci Pohraniční stráže*. In: Sborník ABS č. 11/2013.
- Vaněk Pavel: Příspěvek do Sborníku ABS č. 11/2013, - archivní A-Ž.

Z dalších aktivit souvisejících s publikační činností uvádíme:

- Příprava publikace *Ochrana státní hranice. 1948-1955*. Odborná kolektivní monografie obsahuje texty autorů, kteří se svými příspěvky vystoupili na konferenci roku 2011. Vzniklo tak souborné dílo s více než dvaceti autorů.
- Bc. Martin Pražák se podílel na projektu ÚSTR *Biografický slovník vedoucích funkcionářů KSČ (1921-1989)*, který vede Mgr. Petr Anev (potréty Rudolf Slánský, Miloš Jakeš, Jan Baryl, Karel Hoffmann, Josef Borůvka ad.).
- Vypracování lektorského posudku na rukopis knihy Ivo Pejčocha: *„Za Háchu i za Beneše. Ztráty příslušníků vládního vojska 1939-1945“* (pro VHÚ Praha).

Návštěvy a exkurze

O velkém zájmu o Archiv a archiválie v něm uložené svědčí řada domácích i zahraničních návštěv a exkurzí, které jsme v r. 2013 přivítali v našich prostorách, a to jak na pracovištích v Praze, tak v Kanicích. Na tomto místě zmiňujeme alespoň některé z nich:

- Dne 21. února 2013 navštívila badatelnu Na Struze exkurze středoškolských studentů z Gymnázia Postupická Praha 4 pod vedením PhDr. Ivy Drlíkové.
- Dne 21. května 2013 navštívila Ústav a Archiv skupina německých studentů z Universität Regensburg v rámci několikadenní exkurze po českých historických institucích a místech paměti.
- Dne 26. června 2013 se na pracovišti Kanice uskutečnila exkurze žáků ZŠ v rámci pilotního projektu „*I mezi námi žijí hrdinové, vyhledej si svého hrdinu 3. odboje*“.
- Dne 3. července 2013 navštívila Ústav a Archiv skupina studentů z Kentucky Institute for International Studies, kteří byli v České republice na pětítýdenním kurzu s tématem „Politiky nenávisti ve 20. století“.
- Dne 11. července 2013 proběhla na pracovišti Kanice exkurze zahraničních studentů v rámci letní školy zahraničních studií Masarykovy univerzity Brno.
- Dne 22. července 2013 navštívila Ústav a Archiv skupina amerických studentů z Florida State University. Pod vedením Dr. Erica Wiebelhaus-Brahma studenti absolvovali v České republice vzdělávací kurz o středoevropském vyrovnávání s totalitní minulostí.
- Dne 26. července 2013 navštívila Ústav a Archiv delegace z taiwanské „228 Memorial Foundation“, která se věnuje lidským právům po 2. světové válce.
- Dne 23. září 2013 hostil Ústav a Archiv dvě mezinárodní delegace. První vedli dva zástupci tuniského ministerstva pro lidská práva a přechodnou justici – pánové Ch. Derouich a Y. Karamti, druhou tvořila početná skupina občanských aktivistů z Libye (většinou právníků).
- Dne 26. září 2013 navštívili Ústav a Archiv občanští aktivisté z Egypta.
- Dne 15. října 2013 vyslechli přednášku o fondech Archivu spojenou s návštěvou badatelny studenti Filozofické fakulty Ústavu historických věd Univerzity Pardubice.
- Dne 18. října 2013 zavítala na pracoviště Kanice exkurze studentů Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Při této příležitosti se také uskutečnilo setkání studentů s dcerou známého komunistického prokurátora Karla Vaše.
- Ve dnech 5. a 15. 11. 2013 byla práce archivářů a některé ukázky archiválií představeny studentům Katedry středoevropských studií z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

- Dne 18. prosince 2013 si Archiv a Ústav prohlédli studenti z Akademického gymnázia v Praze.
- Velký zájem zaznamenávalo také pracoviště Skupiny péče o fyzický stav archiválií, které navštívili např. zahraniční hosté z Ománu nebo pracovníci z Národního technického muzea, z Národního muzea a rovněž členové Rady Ústavu pro studium totalitních režimů.

Zápůjčky archiválií na výstavy

V r. 2013 byly ve dvou případech vystavovány originály archiválií, a to na výstavách „Život za mřížemi. Věznice v Uherském Hradišti“, pořádané Slováckým muzeem v Uherském Hradišti, a „Diktatura vs. naděje“, věnované pronásledování církve a pořádané Archivem Kanceláře prezidenta republiky a Ústavem pro studium totalitních režimů v Mladotově domě na Pražském hradě.

Rozsáhlé tematické rešerše

Z důvodu prezentace Archivu nebo spolupráce s různými institucemi (v menší míře na základě badatelských žádostí) jsou občas pracovníky Archivu vypracovávány různé tematické rešerše. Vzhledem k tomu, že se jedná o časově náročnou záležitost, do níž bývá leckdy zapojeno několik nebo všechna archivní oddělení (rešerše bývají následně využity např. k publikaci ve Sborníku ABS), uvádíme na tomto místě přehled alespoň některých témat, k nimž byly rešerše v r. 2013 vytvořeny:

- Plány práce (a jejich vyhodnocení) O-StB Teplice (pro připravovaný projekt Ústavu pro soudobé dějiny)
- Vysoká škola strojní a textilní v Liberci
- Dálnopisná síť MV
- Oslavy 1. máje na Liberecku v letech 1948 – 1990
- Československá obec Sokolská
- Irák a Iráčané
- Materiály správní služby SNB (zbraně)

VI.) Spolupráce Archivu bezpečnostních složek s ostatními institucemi

Spolupráce s Ústavem pro studium totalitních režimů

Digitalizace

Archiv bezpečnostních složek v roce 2013 pokračoval v přípravě archiválií na digitalizaci. V průběhu roku se pomalu zlepšovala situace v přípravě archiválií pro potřeby zákona 262/2011 Sb. a uvolněné kapacity bylo možno vyčlenit pro zvýšení množství archiválií digitalizovaných systematicky. V tabulce č. 1 je zachycen rozsah přípravy archiválií na digitalizaci v roce 2013. Archiv připravil a odeslal na digitalizaci **12 216** inventárních jednotek. Pro potřeby agendy dle zákona č. 262/2011 Sb. navíc připravil a odeslal množství přírůstků o rozsahu nejméně 14 kartonů.

tabulka č. 1 ³

systematická digitalizace			
značka fondu	evid. j.	inv. j.	oddělení
A 2/1	27 kartonů	198	archivních fondů StB
A 2/2	10 kartonů	636	archivních fondů StB
MNB	88 kartonů	27	oper. svazků a vyš. spisů
VKR - ZL	15 kartonů	5	oper. svazků a vyš. spisů
ZSGŠ - svazky		5419	oper. svazků a vyš. spisů
144		139	archivních fondů FMV
A 6/3		392	archivních fondů FMV
A 6/4		1089	archivních fondů FMV
A 36		162	archivních fondů FMV
ZSGŠ - svazky		516	archivních fondů FMV
425		117	archivních fondů FMV
310		351	archivních fondů FMV
A2/1		140	archivních fondů FMV
úřední agenda (především vyřizování agendy dle zák. č. 262/2011 Sb.)			
A 8/2	56 kartonů	214	archivních fondů StB
různé		29	archivních fondů StB
různé		1467	oper. svazků a vyš. spisů
různé	14 kartonů		archivních fondů MV ČSR
H		172	archivních fondů FMV
302		72	archivních fondů FMV
305		150	archivních fondů FMV
různé		150	archivních fondů FMV
ostatní (požadavky ÚSTR, badatelské, ochrana archiválií atd.)			
různé		53	archivních fondů StB

³ Oddělení archivních fondů MV ČSR připravovalo pro agendu zákona 262/2011 Sb. archiválií převážně z přírůstků a proto množství inventárních jednotek nelze vyčíslit.

personální spisy		216	archivních fondů vojsk MV
různé		502	archivních fondů FMV
celkem		12216	

Zahraniční spolupráce

V r. 2013 se rozvinula spolupráce zejména s Archivem bezpečnostní služby Ukrajiny. Ředitelka Archivu se spolu se zástupci Ústavu zúčastnila v červnu 2013 služební cesty do Kyjeva, jejímž cílem bylo jednání s nejvyššími představiteli Archivu Bezpečnostní služby Ukrajiny (SBU) a zástupci Velvyslanectví ČR v Kyjevě.

Ukrajinská strana předala zástupcům Ústavu a Archivu 70 naskenovaných a přepsaných dokumentů týkajících se tzv. české operace a jejích následků. Ukrajinská strana slíbila, že zašle konkrétní jména příslušníků OUN a UPA, která budou prověřena v evidenčních systémech Archivu. SBU rovněž blíže specifikuje typy písemností, o které má zájem. Na základě takto upřesněného požadavku vybere Archiv cca 100 písemností a předá je ukrajinské straně. Konečným výsledkem by mělo být vydání edic dokumentů z provenience SBU a Archivu.

Předchozí vedení Archivu uzavřelo smlouvu s Fraunhofer-Gesellschaft zur Förderung der angewandten Forschung e.V., týkající se virtuální rekonstrukce zničených dokumentů. V r. 2012 bylo do Berlína převezeno 5 kartonů ručně zničených písemností bývalé Vojenské kontrarozvědky (VKR), což bylo prezentováno jako „úvodní fáze pilotního projektu“. Bohužel nebyla bývalým vedením vyřešena naprosto zásadní otázka, a tou je financování projektu. Navíc, jak již bylo zmíněno, se z valné většiny jedná o archiválie, jejichž význam nedopovídá finanční náročnosti virtuální rekonstrukce. V projektu tedy nebylo pokračováno z důvodu neefektivit a nehospodárnosti.

Spolupráce s domácími institucemi

V r. 2013 Archiv participoval především na grantovém projektu Národního archivu „Agenda státního občanství a možnosti jejího zefektivnění“. Ředitelka Archivu přednesla referát na semináři, věnovaném této problematice, na němž informovala o archiváliích vztahujících se ke státnímu občanství, které jsou uloženy ve fondech Archivu.

Byly uzavřeny také dohody o spolupráci s některými institucemi, např. Židovským muzeem, Českou televizí (na projektu o historii českého a československého undergroundu), Knihovnou Václava Havla, občanským sdružením PANT.

Spolupráce se školami našla konkrétní vyjádření v praxích studentů na pracovišti skupiny péče o fyzický stav archiválií. Během dubna a května probíhala u skupiny praxe studentky 2. ročníku Vyšší odborné školy grafické v Praze, oboru restaurování.

V červnu probíhala u skupiny praxe dvou studentek Ateliéru restaurování uměleckých děl na papíře, Fakulty restaurování Univerzity Pardubice.

Ostatně právě skupina péče o fyzický stav archiválií spolupracuje s různými institucemi v oboru své působnosti. Vyměňuje si zkušenosti např. s pracovištěm hromadného odkyselování v Národním archivu nebo s laboratoří Národního technického muzea pro provedení analýz laků skleněných negativů.

5) Ekonomika

Stručný přehled hospodaření Archivu bezpečnostních složek v roce 2013

Archiv bezpečnostních složek hospodařil v roce 2013 podle deklarované zásady hospodárnosti, efektivnosti a účelovosti vynakládaných výdajů na základě § 14 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. Díky optimalizačním opatřením a využití jak elektronického tržiště, tak zadávání veřejných zakázek malého rozsahu, došlo k výraznému poklesu výdajů oproti roku 2012. V souvislosti se schválením zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu, nebyly Kapitolou 355 vzneseny požadavky na krytí ze státního rozpočtu nad rámec rozpočtu, proto veškeré výdaje na tuto agendu byly hrazeny ze schváleného rozpočtu pro rok 2013.

V roce 2013 Archiv hospodařil s celkovým schváleným rozpočtem ve výši 65 222 000 Kč. Vývoj rozpočtu i jeho čerpání je zobrazen v následujících tabulkách.

Příjmy

Struktura příjmů podle jednotlivých položek rozpočtové skladby je uvedena v následující tabulce:

Celkový přehled příjmů Archivu

Ukazatel		Rozpočet 2013 v Kč		Skutečnost 2013 v Kč
		schválený	po změnách	
		1	2	3
Příjmy Archivu celkem		0	0	979 460,13
2111	Příjmy z poskytování služeb a výrobků	0	0	114 841,06
2132	Příjmy z pronájmu ost. nemovitostí a jejich částí	0	0	118 212,00
2143	Kurzové rozdíly v příjmech	0	0	66,65
2324	Přijaté nekapitálové příspěvky a náhrady	0	0	200 262,66
3113	Příjmy z prodeje ostatního hmotného dlouhodobý majetek	0	0	55 463,50
4132	Převody z ostatních vl. fondů	0	0	490 614,26

Jedná se o příjmy v badatelkách ABS za vyhotovení kopií, o kurzové rozdíly ve prospěch Archivu. Dále tu je pravidelná platba nájemného z bytové jednotky v budově Braníku, uhrazené přečerpané telefonní hovory, stravenky, vrácení přeplatků elektrické energie a vodného - stočného. Dobropis – refundace zahraniční cesty do USA v roce 2012, který byl přijat ale v roce 2013. Další součástí příjmu byl prodej hmotného majetku (automobil, regály). Finanční částka na položce 4132 je zůstatek nevyčerpané výše přidělených mzdových prostředků a jejich příslušenství.

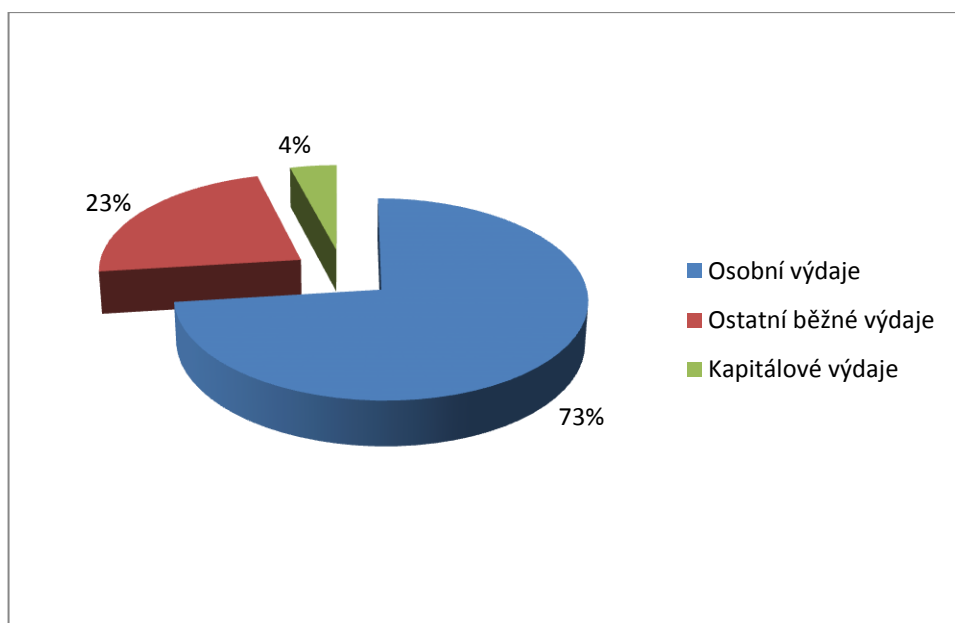
Výdaje

Struktura výdajů rozpočtu Archivu vychází ze schváleného zákona č. 504/2012 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2013, kterým bylo stanoveno, že Archiv bude hospodařit s finančními prostředky ve výši 65 222 000 Kč.

Na základě žádosti kapitoly 355 schválené Ministerstvem financí ČR č. j. USTR 958/2013 ze dne 21. srpna 2013 bylo provedeno rozpočtové opatření, kterým byly převedeny finanční prostředky ve výši 927 535 Kč z Archivu do Ústavu, kterým zároveň došlo ke snížení specifického ukazatele – Výdaje na zabezpečení plnění úkolů Archivu bezpečnostních složek o částku ve výši 927 535 Kč, tj. částky ve výši 65 222 000 Kč na částku ve výši 64 294 465 Kč. A dále na základě žádosti kapitoly 355 schválené Ministerstvem financí ČR č. j. USTR 1134/2013 ze dne 25. září 2013 bylo provedeno rozpočtové opatření, kterým byly převedeny finanční prostředky ve výši 164 000 Kč z ostatních běžných výdajů Archivu (v podobě nároků z nespotřebovaných výdajů) na finanční prostředky vedené v IS EDS/SMVS Archivu, tím se navýšil ukazatel kapitálové výdaje o 164 000 Kč, tj. 2 640 000 Kč na částku 2 804 000 Kč.

Všechny výdaje hrazené z prostředků státního rozpočtu byly využity v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, a zákonem č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.

V souvislosti s čerpáním finančních prostředků Archivu byly ke všem výdajům vystavovány doklady o předběžné řídicí kontrole tak, aby nedošlo k přečerpání finančních prostředků jednotlivých závazných ukazatelů.

Celkový přehled výdajů Archivu

U K A Z A T E L	R o z p o č e t 2013		Skutečnost 2013 v Kč	% plnění
	schválený	upravený		
Kapitálové výdaje celkem	2 640 000,00	2 804 000,00	2 466 390,77	87,96
Běžné výdaje celkem	62 582 000,00	61 490 465,00	57 307 567,60	93,20
v tom osobní výdaje	42 848 000,00	42 848 000,00	43 674 248,32	101,93
v tom platy	31 466 000,00	31 466 000,00	31 646 834,00	100,57
OPPP	275 000,00	192 841,00	192 841,00	100,00
odstupné	0	82 159,00	161 420,00	196,47
povinné pojistné placené	10 792 000,00	10 792 000,00	11 358 153,32	105,25
FKSP	315 000,00	315 000,00	315 000,00	100,00
Ostatní běžné výdaje celkem	19 734 000,00	18 642 465,00	13 633 319,28	73,13
VÝDAJE CELKEM	65 222 000,00	64 294 465,00	59 773 958,37	92,97

Přehled počtu pracovních míst Archivu

ukazatel	rok 2013	
	limit	skutečnost
zaměstnanci	127	
- fyzický počet k 31. 12. 2013		124
- průměrný fyzický počet		127
- průměrný přepočtený počet		118,85

Průměrný fyzický počet pracovníků Archivu za rok 2013 byl 127 zaměstnanců, průměrný přepočtený počet pak 118,85 zaměstnanců.

Přehled výdajů na platy zaměstnanců Archivu

Ukazatel	Rozpočet po změnách 2012 v Kč	Skutečnost 2012 v Kč	Rozpočet po změnách 2013 v Kč	Skutečnost 2013 v Kč	Skutečnost 2013 / 2012 (%)
Výdaje na platy a OPPP včetně příslušenství, bez FKSP	46 109 000,00	46 109 000,00	42 533 000,00	43 359 248,32	94,04
z toho					
výdaje na platy a OPPP	34 561 000,00	34 561 000,00	31 741 000,00	32 001 095,00	92,59
v tom					
platy zaměstnanců	33 686 000,00	33 686 000,00	31 466 000,00	31 646 834,00	93,95
OPPP	275 000,00	275 000,00	192 841,00	192 841,00	70,12
z toho					
odstupné	600 000,00	600 000,00	82 159,00	161 420,00	26,90

Pojistné placené zaměstnavatelem	11 548 000,00	11 548 000,00	10 792 000,00	11 358 153,32	98,36
Převod do FKSP	337 000,00	337 000,00	315 000,00	315 000,00	93,47
Výdaje na platy a OPPP včetně příslušenství a FKSP	46 446 000,00	46 446 000,00	42 848 000,00	43 674 248,32	94,03

Kapitálové výdaje

V roce 2013 realizoval Archiv výdaje z položky 6121. Přehled kapitálových výdajů je uveden v následující tabulce:

Přehled financování reprodukce majetku Archivu

Ukazatel	Rozpočet po změnách 2012 v Kč	Skutečnost 2012 v Kč	Rozpočet po změnách 2013 v Kč	Skutečnost 2013 v Kč	Skutečnost 2013 / 2012 v %
Kapitálové výdaje Archivu celkem	1 000 000,00	1 094 526,00	2 804 000,00	2 466 390,70	225,34
z toho					
nehmotný majetek	0	0	99 812,90	144 588,90	
hmotný majetek	1 000 000,00	1 094 526,00	2 704 187,10	2 321 801,80	

Archiv měl rozpočet po změnách ve výši 2 804 000 Kč, ze kterého vyčerpal finanční prostředky ve výši 2 466 390,70Kč, tj. 87,96 %.

Archiv čerpal finanční prostředky na kapitálové výdaje v následující struktuře:

Položka 6121 – Budovy, haly a stavby byla v celkové výši 1 943 884,30 Kč; jednalo se o zateplení schodišť v objektu ABS Braník v celkové hodnotě 1 068 311 Kč. Doplnění klimatizačních jednotek v objektu ABS Kanice v celkové výši 820 658,30 Kč. Doplátek investiční akce provedené v roce 2012 v celkové částce 36 000 Kč a započaté investice v roce 2013 jako jsou projektová dokumentace a stavební povolení na akci realizovanou v roce 2014 v ceně 18 915 Kč.

Položka 6111 – Programové vybavení obsahovala nákup personálního informačního systému včetně aplikace v ceně 99 812 Kč a doplátek investiční akce provedené v roce 2012 v celkové částce 44 776 Kč.

Položka 6125 – Výpočetní technika je v celkové výši 377 917,50 Kč, kde se jednalo o nákup tří serverů pro Archiv.

Mgr. Světlana Ptáčnicková
ředitelka Archivu